

„TURISMUL DIN SUD-ESTUL EUROPEI LA NIVEL LOCAL”

DOCUMENTUL DE POZIȚIE NALAS

Rețeaua Asociațiilor Autorităților Locale
din Europa de Sud-Est

DOCUMENTUL DE POZIȚIE NALAS „TURISMUL DIN SUD-ESTUL EUROPEI LA NIVEL LOCAL”

VIZIUNEA:

Localitățile administrează turismul de o manieră durabilă, astfel încât trei valori ar putea fi îndeplinite:

- *Comunitatea și oaspeții fericiți,*
- *Distribuirea echitabilă a cheltuielilor turismului și*
- *Îngrijirea și cultivarea calificată a patrimoniului natural și cultural*

NALAS

1

INTRODUCERE

Scopul acestui document de poziție este **a) a forma o înțelegere comună** a ceea ce este dezvoltarea turismului durabil la nivel local în Europa de Sud-est (ESE); **b) a încuraja planificarea și dezvoltarea turismului durabil în ESE** prin implementarea potențialului Rețelei Asociațiilor Autorităților Locale din Europa de Sud-est (NALAS); **c) a forma un punct de referință comun pentru autoritățile locale și asociațiile autorităților locale (AAL)**, recunoscând turismul ca o opțiune economică relevantă, care, pentru a avea succes, trebuie să fie planificată și gestionată precaut pentru o utilizare continuă, în viitor, în timp ce încă aduce beneficii în prezent.

Bazându-se pe oportunitățile oferite de creșterea constantă a turismului internațional, Documentul de poziție prezintă viziunea, principiile generale, obiective, acțiuni și recomandări pentru a încuraja punerea în aplicare de către localități și AAL a politicilor solide. De asemenea, se străduiește să ajute NALAS de a disemina practicile sale de-a lungul ESE, în conformitate cu principiile sale de promovare a procesului de descentralizare în Europa de Sud-est și realizarea inițiativelor regionale.

Se recunoaște faptul că **dezvoltarea turismului este o activitate multi-sectorială care are loc în principal la nivel local și aduce cu ea efecte sociale, economice și de mediu**. Activitatea necesită o planificare considerabilă pentru a face atractive pentru turiști rezultatele dezvoltării, dar trebuie să fie și „sustenabilă”, necesitând o cooperare și coordonare atentă atât în sectorul privat cât și cel public.

În special, **trei valori ar trebui să fie îndeplinite în dezvoltarea turismului local**. În primul rând, ar trebui să se ia în mod egal în considerare **nevoile comunităților locale și a oaspeților**. Viabilitatea pe termen lung are nevoie de vizitatori satisfăcuți, care se întorc și care recomandă altora să viziteze, ceea ce înseamnă să livreze o experiență care îndeplinește sau depășește așteptările. Cu toate acestea comunitățile locale s-ar putea confrunta cu o serie de costuri externe legate de turism, de aceea este important ca politicile să încerce să maximizeze beneficiile economice pentru comunitate.

În al doilea rând, ar trebui să consolideze numărul și calitatea locurilor de muncă locale direct și indirect create și susținute de turism, încercând în același timp **o distribuție pe scară largă și echitabilă a beneficiilor economice și sociale**, inclusiv îmbunătățirea oportunităților, a veniturilor și serviciilor disponibile membrilor mai puțin favorizați din comunitate . Acest lucru ar trebui să fie atins prin implicarea și responsabilizarea AAP în planificarea și luarea deciziilor cu privire la gestionarea și dezvoltarea viitoare a turismului.

În final, dezvoltarea turismului ar trebui să respecte și să consolideze patrimoniul istoric, cultura autentică, tradițiile și distincția localităților gazdă, menținând în același timp și creșterea calității peisajelor, atât urbane cât și rurale, și evitarea degradării fizice și vizuale a mediului. ESE este un spațiu cultural milenar, unde istoria și memoria comună a unui grup de țări învecinate geografic a generat un patrimoniu cultural și natural deosebit. Acest „tezaur” include un patrimoniu tangibil, cum ar fi clădiri istorice și artefacte și netangibile, precum tradițiile culturale. Conservarea ambelor este de mare importanță pentru binele propriu și pentru creșterea durabilă a sectorului turismului. Un angajament regional și o abordare comună pentru conservarea activelor corporale și necorporale, culturale și naturale este, prin urmare, esențială pentru a aborda cu succes dezvoltarea turismului și de a crea un dialog fertil și o creștere durabilă în întreaga regiune.

2

TURISMUL - OPORTUNITĂȚI CURENTE ȘI CONDIȚII PENTRU DEZVOLTAREA LOCALĂ ÎN ESE

*Turismul a fost mult timp de o importanță majoră la nivel global. Potrivit ultimului ONUTM¹ Barometru Mondial al Turismului, sosirile turistice internaționale au crescut cu 4% în 2012, pentru a ajunge la 1.035 miliarde. Prognosticul pe termen lung este, de asemenea, în creștere, așa cum este de așteptat ca **creșterea să continue, astfel încât să ajungă la 1,8 miliarde până în 2030**, cifra totală a sosirilor turistice sporind cu o medie de 3,3% pe an².*

*În special **sosirile internaționale la destinațiile cu economie în curs de dezvoltare sunt de așteptat să continue să crească cu un ritm dublu (+ 4,4% pe an) la cele cu economie avansată (+ 2,2% pe an)**. În termeni absoluți, economiile în curs de dezvoltare vor avea o medie de 30 de milioane de sosiri pe an, în comparație cu 14 milioane la destinațiile tradiționale cu economii avansate din America de Nord, Europa și Asia și Pacific.*

*Prin urmare, în următorii 20 de ani se așteaptă o creștere continuă a sectorului, oferind posibilități imense pentru economiile din Europa de Sud-est, **deoarece ar putea stimula creșterea economică, progresul social și durabilitatea mediului**, prin oferirea unui model nou al societății și creșterea calității vieții.*

*Deși țările din ESE înregistrează diferențe relevante din sosiri și cheltuieli de turism, destinațiile de litoral reprezentând o cotă de piață mai mare, tendințele în turismul internațional și prognozele de creștere pentru întreaga zonă, împreună cu **tendința larg răspândită față de turismul alternativ și de interes special, fac de asemenea relevante șansele de dezvoltare pentru destinațiile interne**.³*

¹ Organizația Națiunilor Unite a Turismului Mondial

² Ne referim la raportul Turism Către 2030, prezentat cu ocazia celei de a 19-a sesiuni a Adunării Generale a ONU, 8-14 octombrie 2011, Gyeongju, Republica Coreea

³ A se vedea, de exemplu, Forumul Economic Mondial (2011), Raportul de competitivitate al călătoriilor și turismului

*Turismul nu susține doar locurile de muncă în cazare și serviciile de turism conexe, ci induce, de asemenea, o piață pentru produse și servicii din sectoare diverse precum transportul, comerțul cu amănuntul, construcții, cultură, prelucrare a produselor alimentare, pescuit și agricultură. Diferit de alte sectoare, turismul este o industrie bazată pe resurse, a cărei raționament este să fie consumată la locul unde acesta este produs. Destinațiile există numai în virtutea oamenilor care le vizitează și prin punerea la dispoziție la nivel local a unui amalgam de resurse care alcătuiesc „**experiență turistică**”, care este produsul turistic emis la destinație și consumat de turiști:*

- Resurse sub forma de atracții fizice și culturale care să inducă oamenilor plăcerea de a vizita.
- Resurse sub formă de facilități și servicii, inclusiv de resurse umane, care să le permită să stea la destinație.
- Resurse sub formă de infrastructură și servicii care fac destinația accesibilă, precum și atracții diverse, dotări și servicii la destinație.
- Furnizarea de informații astfel încât consumatorul să știe de fapt despre destinație și resursele sale.

Prin urmare, deciziile cu privire la dezvoltarea turismului ar trebui să fie luate la cel mai mic nivel de guvernare și în cazul în care este necesar să se ia decizii la nivel central, actorii locali afectați de turism ar trebui să fie consultați și încurajați să participe. Astfel, este deosebit de important:

- Comunitatea locală să fie angajată pe deplin în elaborarea de politici și planuri de turism. Acest lucru ar trebui să implice instituțiile autorităților locale și ar trebui să existe un proces de consultare și participarea mai largă a comunității și a altor părți interesate.
- Abilitarea comunităților locale de a influența deciziile privind dezvoltarea turismului în zona lor, inclusiv furnizarea de cunoștințe și abilități de care oamenii au nevoie pentru a participa efectiv la procesul de luarea a deciziilor la nivel local.

Din cauza dependenței de condițiile locale, **nu există un acord fix privind cele mai bune metode sau care ar trebui să fie rolul municipalităților locale**. Câțiva actori publici și privați și organizații non-guvernamentale sunt de obicei implicați în formarea și livrarea „experienței turistice”. Funcțiile de marketing sunt îndeplinite de organizațiile de gestionare a destinațiilor sau organizațiile regionale de turism în timp ce planificarea destinației este de obicei realizată printr-o combinație de organisme de planificare urbane și regionale.

Această situație înseamnă **că planificarea și dezvoltarea destinației are loc într-un set complex de aranjamente instituționale și public-private, care includ diferite organizații, inclusiv cele non-guvernamentale**. Analiza părților interesate efectuată de către NALAS a ajutat la identificarea a cel puțin următoarelor grupuri:

- La nivel local: primarul, consiliul local, comisia locală pentru turism, comisiile locale de dezvoltare durabilă, consiliile regionale, agențiile de gestionare a destinației și ONG-uri.
- La nivel Asociațiilor APL: experții NALAS, consultanții PR, directorii executivi.
- La nivel național: ministerele de resort responsabile (turism, economie, etc.), Ministerul Dezvoltării Regionale, Ministerul Finanțelor, Ministerul Transporturilor și comunicațiilor, consilii naționale de dezvoltare durabilă și birourile vamale.
- La nivelul sectorului privat: Camera de comerț și industrie, asociațiile ghizilor turistici, asociațiile de proprietari de hoteluri și restaurante, asociațiile agențiilor naționale de turism, agenții de publicitate, agenții de turism licențiate, mass-media, universități de turism și uniunile angajatorilor.
- La nivel internațional: agențiile internaționale și Europene, Comisia Europeană, camerele de comerț ale țărilor ce nu fac parte din ESE, ANCI, CIFCA, Asociația Națională Franceză a Orașelor și Regiunilor de artă și istorie și orașe cu zone protejate, rețele de biodiversitate, organizații de dezvoltare durabilă.

Oricare ar fi sistemul de guvernare, planificarea pentru turismul durabil ar trebui să ofere un amestec echilibrat între obiective sociale, de mediu și economice. Ideea de competitivitate și planificare strategică ar trebui cu toate acestea să fie urmărită, să reunească părțile interesate și să împartă analiza propriu-zisă, montarea unor obiective inteligente și cuantificabile împreună cu o strategie de punere în aplicare clară, construită pe baza unor indicatori relevanți pentru dezvoltarea durabilă, pe care părțile interesate se bazează datorită relevanței și modului în care rezultatele ar trebui interpretate.

Abordarea public-privat, bazată pe scopuri obiective și indicatori clari, ar permite, de asemenea, o prioritizare inteligentă a investițiilor, o politică fiscală sănătoasă și strângerea eficace de fonduri de către municipalitățile locale. Acest lucru ar ajuta la rezolvarea paradoxurilor inerse care caracterizează industria turismului în special cu referire la finanțarea proiectelor turistice. Turismul duce la creșterea cheltuielilor într-o comunitate și, adesea, la creșterea ocupării forței de muncă, care este îmbunătățită prin efectul de „multiplicator”. Cu toate acestea deși ar putea fi în interesul național de a produce venituri sub forma de impozite pe profit, impozite pe angajat, accize, și așa mai departe, s-ar putea ca acest lucru să nu ajute autoritățile locale, în cazul în care acestea vor trebui să ofere costuri suplimentare la furnizarea de servicii de turism local colectiv. Acestea includ costuri directe datorită colectării gunoiului, promovării, furnizarea managementului muzeului și oferirea de informații, dar, de asemenea și din cauza investițiilor de capital mai mari în infrastructura și super-structură, în măsura în care evoluția turismului reușește și, de obicei, apar probleme de sustenabilitate fizică.

Problema finanțării este în consecință vitală pentru turismului durabil. Municipalitățile locale ar trebui să depună eforturi pentru consolidarea federalismului fiscal pentru a susține serviciile colective de turism și investiții, aplicarea schemelor de parteneriat public-privat și accesarea de fondurile naționale și internaționale, cum ar fi fondurile structurale ale UE. Asemenea fonduri ar trebui direcționate pentru a susține consolidarea capacităților în domeniul sustenabilității, incluzând aici atât operatorii privați cât și pe cei publici la nivel local.

3

PRINCIPII ȘI OBIECTIVE

Următoarele principii generale ar trebui să ghideze abordarea turismului durabil și responsabil la nivel local:

- *Dezvoltarea turismului trebuie să fie planificată cu o viziune pe termen lung, evitând abordările pe termen scurt și soluțiile care nu pot fi susținute în timp.*
- *Ar trebui să se acorde o pondere egală aspectelor economice, sociale, culturale, de mediu și de sustenabilitate.*
- *Preocupările etice trebuie să stea la baza politicii de turism regionale și activității la nivel local.*
- *Impactul semnificativ al turismului și al altor industrii și activități asupra mediului de la nivel local și comunității vecine trebuie să fie recunoscute, cu referire la impactul direct și indirect și efectele de multiplicare.*
- *Evaluarea și analiza obiectivă a impactului dezvoltării turismului și a celorlalte activități de turism trebuie bazată pe obiective inteligente și măsurabile și construită pe indicatori relevanți pentru sustenabilitate.*
- *Beneficiarii direcți ai turismului, inclusiv afacerile și turismul, trebuie să fie informați de costurile externe asociate cu activitățile lor, pentru a contribui la diminuarea acestora.*
- *Întărirea capacității comunităților locale, bazată pe principiul asistării, ar trebui să fie promovată ca o componentă importantă de dezvoltare a turismului durabil.*
- *Cooperarea strânsă și abordările comune în rândul autorităților locale și țărilor din Sud-estul Europei trebuie să fie promovate și implementate prin rețele, diseminare de informații și strategii comune, acțiuni și proiecte care vizează abordarea provocărilor din turism și utilizarea oportunităților.*
- *Angajamentul mai strâns cu țările și instituțiile europene, inclusiv cu asociațiile naționale ale autorităților locale, trebuie promovat și sprijinit.*
- *Asociațiile Autorităților Locale trebuie să încurajeze și să faciliteze schimbul de bune practici în turismul durabil, în interiorul țărilor din Sud-estul Europei și la nivel pan-european.*

4

ACȚIUNI ȘI RECOMANDĂRI

Următoarele acțiuni și recomandări sunt oferite pentru a asigura angajamentul corespunzător la toate cele patru niveluri ale părților interesate în ceea ce privește turismul durabil.

4.1. Administrația publică locală ar trebui să:

- *Implementeze activități de planificare strategică sistematică și dezvoltarea turismului durabil, care să includă:*
 - » *Controlul volumului, naturii și locației dezvoltării turismului astfel încât să prevină presiunea inutilă asupra resurselor locale și asupra biodiversității.*
 - » *Protejarea patrimoniului natural și cultural printr-o planificare sănătoasă și capacitate de management dezvoltată.*
 - » *Promovarea destinațiilor corporilor parteneri de management, aducerea împreună a publicului, societății civile și private, incluzând organizațiile care reprezintă interesele de mediu, culturale și ale comunității locale.*
- *Implice reprezentanți ai comunităților locale și să promoveze consultarea și participarea persoanelor implicate pentru identificarea problemelor prioritare și a indicatorilor legați de sustenabilitate, pentru folosirea instrumentelor inteligente de guvernare pentru rezolvarea obiectivelor conflictuale, pentru obținerea angajamentului privind implementarea efectivă a deciziilor, pentru comunicarea mai eficace a deciziilor și a riscurilor asociate opțiunilor de dezvoltare a turismului.*
- *Aplice un sistem de management de performanță în turism și de măsurare durabil, orientat strategic, selectat și gestionat în conformitate cu aspectele prioritare identificate în destinație.*
- *Adopte un sistem realist de obiective durabile, indicatori și măsurători în toate planurile de dezvoltare legate direct și indirect de turism și efectuate de către administrația locală, inclusiv utilizarea terenurilor și dezvoltarea infrastructurii.*

- *Desfășoare activități de consolidare a capacității, diseminând bune practici și creând rețele de părți interesate, inclusiv asociații de cooperare inter-municipală, inițiative de înfrățire și schimb de bune practici în SEE și cu partenerii europeni pentru a face față provocărilor unui turism sustenabil.*

4.2. Asociațiile Autorităților Locale ar trebui să:

- *Consolideze rolul de coordonare și facilitare în domeniul turismului durabil, analizând și studiile și informațiile de la nivel internațional.*
- *Promoveze cunoștințele și abilitățile lor și membrilor lor în domeniul planificării turismului durabil, sprijinirea și diseminarea cercetării și informațiilor relevante și implementarea educației pentru un turism adecvat.*
- *Recunoască și să disemineze bunele practici de durabilitate de-a lungul Europei de Sud-est, promovând și încurajând vizitele de studii și alte schimburi de experiență cu alți parteneri europeni.*
- *Acorde asistență tehnică autorităților locale și să faciliteze accesul acestora la fonduri europene și alte fonduri internaționale care vizează finanțarea proiectelor de turism durabil și a inițiativelor specifice.*

4.3. Guvernul central ar trebui să:

- *Includă sustenabilitatea în strategiile lor naționale și regionale, care ar trebui să fie bazate pe procese care asigură participarea părților interesate, promovarea și respectarea planificării pentru turism la nivel local, reflectarea obiectivelor și principiilor pentru un turism durabil.*
- *Recunoască că pentru a obține rezultate eficiente, politicile de turism durabil trebuie să fie elaborate și implementate atât la nivel național cât și local, nivelul local jucând un rol important, lucru dovedit de practica mai multor țări care sunt în procesul de descentralizare a structurilor politice și administrative.*
- *Completeze strategiile naționale și regionale de turism cu cele efectuate la nivel local, promovând cooperarea eficientă în planificarea turismului durabil și în dezvoltarea acestuia. Să se asigure că criteriile de sustenabilitate sunt incluse în planificarea fondurilor destinate dezvoltării turismului, în special cele ale Uniunii Europene.*

- *Implice activ autoritățile locale în crearea și implementarea de proiecte de turism durabil, pentru a include toate recomandările și pentru a garanta unei comunități ample un control asupra procesului de dezvoltare a turismului, respectând principiile sustenabilității și subsidiarității; comisiile locale de turism ar trebui să preia rolul de intermediari și să acționeze în calitate de coordonatori în acest proces (în cazul în care nu sunt deja prevăzute de cadrul instituțional existent, ar trebui stabilite la nivel municipal).*

4.4. Comunitatea de afaceri trebuie:

- *Să evite turismul non-etic, să asigure protecția copiilor și minorilor și să contribuie la eliminarea tuturor formelor de exploatare sexuală și de muncă în călătorii și turism.*
- *Să adopte principiile turismului sustenabil și în mod special:*
 - » *Asigurarea unui serviciu de calitate consistent, cu accentul pe promovarea produselor, serviciilor și activităților de înaltă calitate.*
 - » *Tratarea angajaților în mod corect, respectarea drepturilor lor și ale corpurilor lor reprezentative.*
 - » *Implementarea sistemelor de management de mediu, implicarea angajaților și informarea invitaților.*
 - » *Susținerea conservării moștenirii naturale și culturale locale.*
 - » *Recrutarea personalului și a furnizorilor de materii prime de la nivel local acolo unde este posibil, implicarea comunității locale și promovarea eventualelor facilități către comunitate.*
 - » *Participarea la strângerea și monitorizarea de date și disponibilitatea de a fi pregătiți să-și măsoare și să-și raporteze performanța.*
- *Să coopereze cu administrația publică locală în planificarea și dezvoltarea turismului, sprijinind și participând în același timp la crearea de parteneriate de promovare a unor destinații.*
- *Să promoveze utilizarea sistemelor de certificare și de atribuire, construite pe criteriile de durabilitate, precum și crearea de clustere sau de rețele, bazate pe apropieri geografice sau tematice, care promovează standardele comune, sprijinul reciproc și presiunea de grup între membri.*

Acest document de poziție este realizat de către Grupul de lucru al NALAS pentru Turism sustenabil cu susținerea Asociației Naționale a Comunelor Italiene (ANCI).

Membrii Grupului de lucru al NALAS pentru Turism sustenabil:

Abdalajbegovic Dzenana, reprezentând Asociația Municipiilor și Orașelor din Federația Bosnia și Herțegovina

Akinci İlkay, representing Uniunea Municipiilor din Marmara

Coku Iva, reprezentând Asociația Municipiilor din Albanian

Grujic Sladjana, reprezentând Asociația Municipiilor și Orașelor din Serbia

Kek Sasa, reprezentând Asociația Municipiilor și Orașelor din Slovenia

Kos Marko, reprezentând Asociația Municipiilor din Republica Croația

Kupusija Amir, reprezentând Asociația Municipiilor și Orașelor din Federația Bosnia și Herțegovina

Lazarevic Sladjana, reprezentând Asociația Municipiilor și Orașelor din Republica Srpska

Lucasu Irina, reprezentând Congresul Autorităților Locale din Moldova

Miroiu-Lamba Adrian, reprezentând Asociația Comunelor din România

Mrvaljevic Darko, reprezentând Uniunea Municipiilor din Montenegro

Petkov Simeon, reprezentând Asociația Națională a Municipiilor din Republica Bulgaria

Sabani Sara, reprezentând Asociația Unităților Administrativ Teritoriale din Republica Macedonia

Serifi Elena, reprezentând Asociația Comunelor din Albania

Cu susținerea:

Formato Roberto, expert în Turism sustenabil, Asociația Națională a Comunelor Italiene (ANCI).

Zajazi Kelmend, Directorul executiv al NALAS

Janevska Jelena, Directorul de comunicare al NALAS

Asistenții NALAS de management al informației

Iljeva – Acevska Natasha, Ofițerul de program NALAS pentru Turism sustenabil

Fotografiile din această publicație au fost oferite prin amabilitatea:

Janevska Jelena

Acevski Goran

Network of Associations of Local Authorities of South East Europe
<http://www.nalas.eu/st/index.aspx>

